

Sygn. akt I C 651/20

Dnia 10 lipca 2020r.

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Grażyna Poręba

Protokolant: prot. sąd. Ewelina Klimek

po rozpoznaniu w dniu 1 lipca 2020r. w Nowym Sączu

na rozprawie sprawy z powództwa U. (...) S.A. w L.

przeciwko J. D.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej J. D. na rzecz powoda U. (...) S.A. w L.kwotę 4.221,24 zł (cztery tysiące dwieście dwadzieścia jeden złotych 24/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty,

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala,

III. zasądza od pozwanej J. D. na rzecz powoda U. (...)S.A. w L.kwotę 1.529 zł (jeden tysiąc pięćset dwadzieścia dziewięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,

IV. zasądza od Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Nowym Sączu) na rzecz r. pr. J. F. kwotę 1.476 zł (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych) brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

Z:

1) odnotować wyrok,

2) kal. 7 dni,

Dnia 10 lipca 2020r.

Sędzia:

Sygn. akt I C 651/20

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 10 lipca 2020 r.

Powód U. (...) S.A. w L. w pozwie z 17 czerwca 2019 r. domagał się zasądzenia od pozwanej J. D. kwoty 5 667,02 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego (k. 1-2).

W uzasadnieniu podniósł, iż podstawą żądania jest umowa pożyczki nr (...) z dnia 23 maja 2018r. zawarta przez pozwaną z (...) spółką z o.o., która w związku z zaprzestaniem spłaty została wypowiedziana w dniu 18 lutego 2019r.

W dniu 14 marca 2019r. wierzyciel pierwotny dokonał przelewu przysługującej mu wierzytelności na rzecz powoda. Na kwotę zadłużenia składają się: 4.040,10 zł - tytułem kapitału, 90,86 zł - tytułem odsetek umownych naliczonych przez wierzyciela pierwotnego od malejącego salda, 10,52 tytułem odsetek ustawowych naliczonych przez wierzyciela pierwotnego od daty wypowiedzenia umowy od sumy kapitału i opłat, 20,10 zł. tytułem odsetek maksymalnych za opóźnienie liczonych przez wierzyciela pierwotnego, 59,66 zł. tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od kwoty kapitału od dnia 14 marca 2019r. do dnia sporządzenia pozwu, 337,43 zł. opłata naliczona przez wierzyciela pierwotnego za każdy rozpoczęty miesiąc stanowiąca 2 % udzielonego kapitału, 1.108,35 zł. pozostała do spłaty prowizja naliczona przez pierwotnego wierzyciela zgodnie z postanowieniami umowy.

Pozwana J. D., reprezentowana przez ustanowionego dla niej pełnomocnika z urzędu, w sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu i kosztów pomocy prawnej z urzędu.

Podniosła zarzut naruszenia zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów, wskazała, że zawarła umowę pożyczki w warunkach braku świadomości w zakresie skutków prawnych jakie pociąga za sobą zaciągnięcie zobowiązania. Jest osobą w podeszłym wieku, mającą problemy z czytaniem i pisaniem, nie rozumiała co kryje się pod pojęciem całkowitego kosztu pożyczki. Nadto wskazała, iż w dacie zawarcia umowy pozwana informowała pracownika funduszu, iż posiada zadłużenie w innych bankach i instytucjach finansowych, co powinno wzbudzić czujność konsultanta i należy rozważyć, czy nie doszło do zawarcia umowy w warunkach wykorzystania niedoświadczenia, przymusowego położenia i niedoświadczania pozwanej. Podniosła, iż zastrzeżona w umowie prowizja jest rażąco wygórowana. Pozwana została zmanipulowana, podpisała wysoce niekorzystną dla siebie umowę, której konstrukcja wprowadziła pozwaną w błąd wprowadzając podobnie brzmiące określenia: całkowity koszt pożyczki i całkowita kwota do zapłaty, których różnic pozwana nie rozumiała.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana J. D. zawarła w dniu 18 maja 2018 r. z (...) spółką z o.o. z siedzibą w W. umowę pożyczki nr (...) na kwotę 5 000 zł. na okres do 19 maja 2020r. Oprocentowanie pożyczki wynosiło 10 % w skali roku, łączna kwota odsetek umownych to 539,03 zł. w umowie przewidziano dwie prowizje – za udzielenie pożyczki 1.400 zł., administracyjną 2.400 zł. (100 zł. miesięcznie). Całkowita kwota do zapłaty wyniosła 9.339,03 zł., wysokość miesięcznej raty to kwota 389,05 zł.

Pozwana początkowo regulowała spłatę pożyczki, W późniejszym czasie popadła jednak w zadłużenie. Pismem z 18 lutego 2019r. umowa została wypowiedziana a roszczenie stało się wymagalne z dniem 12 marca 2019 r.

Pierwotny wierzyciel na podstawie porozumienia nr 10 z 14 marca 2019r. zawartego do Umowy Ramowej Cyklicznego Przelewu Wierzytelności z dnia 24 maja 2018 r. dokonał cesji wierzytelności przysługującej mu wobec pozwanej z tytułu umowy pożyczki na rzecz powoda.

Pismami z 27 marca 2019r. pozwana została zawiadomiona o cesji wierzytelności i wezwana do zapłaty kwoty 5.617,43 zł.

Dowód: (umowa pożyczki k. 3-6, wypowiedzenie k. 8, umowa ramowa, porozumienie, wezwanie do zapłaty, zawiadomienie o cesji k. 9-22).

Pozwana w chwili zawarcia umowy miała 75 lat, była osobą starszą i samotną. W dacie zawarcia umowy jak i obecnie utrzymuje się z emerytury w wysokości ok. 1 600 zł miesięcznie, posiada zadłużenie z tytułu wielu umów pożyczkowych, których nie jest w stanie spłacać. Nie pamięta ile pożyczek zaciągnęła. Pożyczone pieniądze wydawała na spłatę innych pożyczek, podstawowe potrzeby życiowe. Kiedy chciała zaciągnąć pożyczkę szła do punktu, były do te same dwa punkty w N., w których pracownik instytucji kredytowej brał od niej dowód osobisty i dokumenty z ZUS-u, kopie wysyłał do siedziby danej firmy, następnie przekazywał w jakiej wysokości może zostać udzielona pozwanej pożyczka, i przygotowywał umowę pożyczki. Nikt nie pytał w jakim celu pozwana chce uzyskać pożyczkę i czy będzie w stanie ją spłacić, Pozwana informowała jednak, że ma inne zadłużenia. Nikt nie informował pozwanej co to są koszty

pożyczki, prowizja, jaka jest ich wysokość, miała jedynie rozeznanie, że od pożyczki należy spłacać odsetki. Pozwana nie czytała przedstawionych jej do podpisu dokumentu, po pierwsze ze względu na zbyt długi tekst, po drugie dlatego, że umowa była napisana małymi literami.

Dowód: (zeznania pozwanej k. 86-87).

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na dokumentach przedstawionych przez stronę powodową oraz okolicznościach przyznanych przez pozwaną. Przedłożone w sprawie dokumenty Sąd uznał za wiarygodne.

Na podstawie zeznań pozwanej, Sąd ustalił, że jest ona osobą starszą i samotną. Z jej zeznań wynika, iż nie miała świadomości co do postanowień umowy w szczególności chodzi tu o istnienie i wysokość dodatkowych kosztów związanych z udzieleniem pożyczki, o powyższym nie była informowana przez osobę, która zawierała z nią umowę, sama zaś nie czytała tekstu z uwagi na problemy z czytaniem, naturalne w wieku pozwanej. Powyższe przemawia za tym, iż pozwana jest osobą nieporadną a okoliczność ta w powiązaniu z wiekiem pozwanej powinna wzbudzić szczególną uwagę i ostrożność u pracownika firmy pożyczkowej powodującą przede wszystkim potrzebę jasnego poinformowania pozwanej o faktycznych kosztach pożyczki, uzmysłowienie jej, że z pożyczką wiąże się obowiązek spłaty nie tylko odsetek, ewentualnie rozważanie odstąpienia od zawarcia umowy. Zeznania pozwanej były wiarygodne a ocenę taką sąd opiera również na bezpośrednim kontakcie w trakcie przesłuchania podczas rozprawy.

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Bezspornym było, że pozwana zawarła 18 maja 2018r. umowę pożyczki z (...) spółka z o.o. w W., następnie, że pozwana otrzymała kwotę 5.000 zł. tytułem pożyczki, niewskazaną przez siebie część zobowiązania pozwana spłaciła, oraz nie była kwestionowana legitymacja czynna powoda wynikająca z nabycia wierzytelności w wyniku umowy przelewu wierzytelności.

Pozwana podniosła zarzuty, powołując się na naruszenie zasad współzycia społecznego, dobrych obyczajów, wykorzystanie przymusowej sytuacji i nieporadności pozwanej będącej wynikiem podeszłego wieku ale także i stanu zdrowia (problemy z czytaniem), powoływała się również na nadmiernie wygórowaną kwotę dodatkowych kosztów pożyczki, które to postanowienie nie było negocjowane przez strony, mało tego pozwana w ogóle o takich kosztach nie została poinformowana.

Zatem podstawy materialnoprawnej zarzutów należy poszukiwać zarówno w ogólnym przepisie art. 5 k.c. ale także odnoszących się wprost do umów art. 353¹ k.c., art. 385¹ § 1 k.c., art. 388 § 1 k.c.

Zasada swobody umów przewiduje, że strony mogą dowolnie ułożyć swój stosunek prawny byleby nie sprzeciwiał się on m.in. zasadom współzycia społecznego bo nikt nie może czynić użytku ze swych praw jeżeli byłby on sprzeczny z tymi zasadami. W szczególnych relacjach, kiedy jedną ze stron jest konsument, postanowienia umowy nie wiążą go jeżeli kształtują jego prawa i obowiązku w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszają jego interesy. Z kolei w końcu przepis art. 388 § 1 k.c. stanowi, że jeżeli jedna ze stron, wyzyskując przymusowe położenie, niedoświadczenie lub niedoświadczanie drugiej strony, w zamian za swoje świadczenie przyjmuje albo zastrzega dla siebie lub dla osoby trzeciej świadczenie, którego wartość w chwili zawarcia umowy przewyższa w rażącym stopniu wartość jej własnego świadczenia, druga strona może żądać zmniejszenia swego świadczenia lub zwiększenia należnego jej świadczenia, a w wypadku gdy jedno i drugie byłoby nadmiernie utrudnione, może ona żądać unieważnienia umowy.

Nie ulega wątpliwości, że umowa zawarta z pozwaną zawiera wiele opłat dodatkowych. Na koszty umowy oprócz zrozumiałej dla pozwanej kwoty odsetek składały się dwie prowizje – za udzielenie pożyczki 1.400 zł., administracyjna 2.400 zł. (po sto zł. za każdy miesiąc). Kwota udzielonej pożyczki opiewała natomiast na 5 000 zł. Jakkolwiek suma

pro wizji nie przewyższa maksymalnych kosztów poza odsetkowych udzielenia kredytu, przewidzianych przez przepisy ustawy o kredycie konsumenckim to jednak nie oznacza to, że sąd nie ocenia czy nie doszło do naruszenia innych przepisów prawa materialnego.

W ocenie sądu całokształt sprawy, sytuacja osobista pozwanej, jej zachowanie, wiek, stan świadomości opisany wyżej przemawia za przyjęciem, że przy zawieraniu umowy doszło do naruszenia zasad współżycia społecznego, wykorzystania nieporadności pozwanej, jej braku obycia w sprawach finansowych, które nie są przecież zwykłymi sprawami życiowymi, także jej przymusowego położenia i bezrefleksyjnego zawarcia z pozwaną niekorzystnej dla niej umowy pożyczki. O ile w ocenie sądu nie mamy do czynienia z wyzyskiem bowiem wartość świadczenia nakładanego na pozwaną nie przewyższała rażąco wartości świadczenia przez nią otrzymanego to jednak niewątpliwie naruszono zasady współżycia społecznego i dobre obyczaje.

W chwili zawarcia umowy pozwana była osobą starszą ponieważ miała 75 lat. Zeznania pozwanej dowiodły, że zauważalnym jest, iż pozwana ma problemy ze zrozumieniem pytań i odpowiedziami, nie rozumie pewnych definicji, słów mających związek z umową. Obserwując powyższe zachowanie, nadto mając świadomość co do wieku oraz znając pewne fakty a mianowicie to, że pozwana ma inne długi, pośrednik finansowy winien wykazać się szczególną ostrożnością i wyczuleniem. Powinien wiedzieć, że nie ma do czynienia z osobą dobrze lub choćby przeciętnie zorientowaną w finansach, rozumiejącą treść umowy, przede wszystkim mającą świadomość, że pożyczka pociąga za sobą spłatę szeregu dodatkowych kosztów. Pozwana nie miała wiedzy o skali swojego zadłużenia, wystarczające dla niej były tylko przekazywane przez pośrednika informacja o wysokości samej pożyczki i wysokości raty. Naturalnie w takim układzie, nie czytając umowy, nie otrzymując pełnej informacji o kosztach nie była w stanie samodzielnie dokonać na miejscu przeliczeń i w pełni mieć świadomość co do tego jakie musi ponieść dodatkowe koszty pożyczki. Pozwana jest osobą samotną więc nie miała z kim się skonsultować, czy doradzić co do treści i warunków pożyczki. Kolejne pożyczki zaciągała pozwana de facto na spłatę poprzednich pożyczek i dodajmy poprzednich dodatkowych kosztów udzielenia każdej z pożyczek, co powodowało niekontrolowane zwiększanie zobowiązań i tzw. spiralę zadłużenia powiększanego o koszty każdej z umów. Niezależnie od widocznego stanu zdrowia, nieporadności pośrednicy mieli wiedzę na temat tego, że pozwana nie może zaciągnąć pożyczki lub kredytu w banku, bo jest już dłużniczką, co powinno przekonać ich, że klientka będzie miała problemy ze spłatą zobowiązania.

Uznać należy w tej sytuacji, iż przy zawieraniu umowy pożyczki doszło do naruszenia podstawowych zasad współżycia społecznego, dobrych obyczajów rozumianych jako etyczne i uczciwe zachowanie kontrahenta, który nie wykorzystuje podeszłego wieku, niedołęstwa, stanu zdrowia, przymusowego położenia konsumenta.

Niewątpliwie zarówno z powodu naruszenia zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów, jak i ukształtowania nie uzgadnianych z pozwaną postanowień umownych rażąco naruszających jej interesy uznać należy, iż w tym konkretnym przypadku z przyczyn opisanych wyżej za niezgodne z powołanymi wyżej zasadami należy uznać postanowienia umowy nakładające na pozwaną obowiązek zapłaty prowizji za udzielenie pożyczki i administracyjnej.

Wobec powyższego z dochodzonego pozwem roszczenia zasadne są kwoty obejmujące kapitał oraz wszelkiego rodzaju odsetki szczegółowo wymienione w pozwie, co w sumie daje kwotę 4.221,24 zł. a dalej idące żądanie podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c.

Powód wygrał proces w ok. 74 %, poniósł koszty w wysokości 2.67 zł. wobec tego sąd zasądził na jego rzecz kwotę 1.529 zł.

SSR Grażyna Poręba

ZARZĄDZENIE

1/ odnotować,

2/odpis wyroku z uzasadnieniem dor. pełn. pozwanej,

3/ kal. 14 dni.

27 lipca 2020r. Sędzia